

Herdershond Max

Overal ter wereld zijn ze te vinden. Staand en liggend, uitkijkend over water of straten en pleinen. Ze zijn onbeweeglijk en soms bedrieglijk echt. Vereeuwigd omdat ze ons een verhaal kunnen vertellen. Onze Hond reist over de wereld en maakt een keuze uit de meest bijzondere standbeelden van honden. In deze aflevering zien we Max, de herdershond van Salomon Levie en Mina Monas.

Er zijn in de serie 'Beeldig' al heel wat standbeelden van honden voorbijgekomen. We zagen ze in Polen, Rusland, Noorwegen, Engeland, Amerika, Duitsland, Turkmenistan en Frankrijk. Maar tot nu toe slechts één in Nederland. Eind 2022 is er nieuws in kranten en op televisie over een nieuw hondenstandbeeld in ons land.

Voor de Tweede Wereldoorlog was er in Nederland een bloeiend Joods leven met Amsterdam (Mokum) als middelpunt. Van de circa 140.000 Joden die in 1940 in Nederland woonden zijn er circa 101.800 in concentratiekampen vermoord.

Charles en Elly Levie met Max. Collectie

Op geheel Voorne-Putten woonden 47 joden, van wie er 45 de oorlog niet overleven. Lang voor de oorlog hadden Salomon Levie (1892-1943) en Mina Monas (1886-1942) een slagerij aan de Voorstraat 220 in Spijkenisse. Behalve slager was Salomon ook veehandelaar. Na het overlijden van hun oudste zoon, de tweejarige Eliazar Max, worden nog twee kinderen geboren: Charles Bertus en Elly Max. Bij de Levies in huis woont ook Adriana – Jaantje – de Vries. Zij is 'tante Jaantje' voor Charles en Elly. Ze wonen met z'n vijven boven de winkel en onderscheiden zich in vrijwel niets van hun dorpsgenoten.

Vreselijke bestemming

De Levie's staan middenin de dorpsgemeenschap; ze zijn lid van de middenstandsvereniging, zingen in een zangkoor, nemen deel aan groepsuitjes en Charles speelt trompet in het muziekkorps. Het gezin gaat niet zo vaak naar de synagoge, maar Charles krijgt wel Joodse les. Samen met andere Joodse kinderen moet hij in 1941 van de ULO in Hellevoetsluis naar de Joodse ULO in Rotterdam. Fietsen, auto's en radio's moeten worden ingeleverd, en Joden mogen niet meer telefoneren of bezoek ontvangen. Vanaf mei 1942 moeten ook de Joden op Voorne-Putten een gele Jodenster dragen. Als de situatie in Nederland gevaarlijk wordt en er razzia's worden gehouden, weigeren de bewoners van Voorstraat 220 onder te duiken. Nadat Salomon een dag van tevoren hoort dat het gezin zich moet klaarmaken voor vertrek, halen de Duitsers op 28 oktober Joodse families op in Spijkenisse, Zuidland, Heenvliet en Hellevoetsluis met als vreselijke bestemming de concentratiekampen. Onder hen Salomon Levie, Mina Monas, Charles, Elly en tante Jaantje. De vrouwen worden direct na aankomst in het Poolse Auschwitz vermoord; Charles en zijn vader overlijden in 1943 'ergens in midden-Europa'.

Achtergelaten hond

In 1986 wordt er een gedenksteen aan het huis aan de Voorstraat onthuld met de tekst: 'Tot aan de deportatie op 28 okt. 1942 woonde in dit pand het daarna omgebrachte Joodse gezin van Salomon Levie'. Een tweede herinnering aan de familie Levie zijn de vijf zogenaemde 'Stolpersteine' (struikelstenen), die in 2012 bij het winkelpand in de Voorstraat zijn gelegd. Op

Max in volle glorie voor het huis waar hij heeft gewoond met het gezin Levie.

elk steentje, gemaakt door de Duitse kunstenaar Gunter Demnig, is de naam van een lid van de familie begraven. In 2015 zijn ze gestolen, waarschijnlijk door koperdieven. Hoewel veel mensen denken dat joden geen honden mogen of willen hebben, is er geen enkele Joodse wet die het hebben van huisdieren expliciet verbiedt. Wel wordt in de Thora (de eerste vijf bijbelboeken) hier en daar negatief over honden gesproken, maar moderne rabbijnen hebben een afgewogen mening over het bezit van huisdieren. Het gezin Levie bezat een trouwe huisgenoot: Max, een Duitse Herdershond, die na de gedwongen wegvoering alleen in het huis aan de Voorstraat achterbleef. De naam

Het lijkt alsof Max ieder moment kan opspringen en gaat rennen om zijn gezin te verwelkomen.

Max wordt niet alleen veel aan Duitse Herdershonden gegeven, maar twee leden uit het gezin Levie dragen ook de naam Max. Volgens de overlevering doolde de hond dagenlang jankend en zoekend door Spijkenisse en rond het huis, wachtend op de terugkeer van het gezin. Dan wordt hij door kolenboer Aart Versteeg in huis genomen.

Meer weten we jammer genoeg niet over Max, maar zo'n tachtig jaar later leeft het verhaal van de Levies en hun achtergelaten hond nog volop in Spijkenisse.

Maak Max mogelijk

Oud-rector Henk den Haan (86) van de Chr. Scholengemeenschap Angelus Merula (nu Penta College) in Spijkenisse vertelt aan oud-politieman Joop van der Hor van *Botlek TV* het verhaal over het gezin Levie en hun hond, dat hij van ooggetuige Jan de Baan heeft gehoord. Joop van der Hor krijgt het idee om Max – maar nu als bronzen beeld – terug te brengen naar het huis waar hij eens met het gezin Levie woonde. Cineast Roel van Deursen verfilmde het verhaal, dat is te zien op YouTube (zoeken op *Botlek TV* – hond Max). Voor Joop van der Hor staat het terugbrengen van Max symbool voor de nooit meer teruggekeerde Joodse families uit Spijkenisse en omgeving. Het comité 'Maak Max Mogelijk en Laat Levie Leven' heeft ervoor gezorgd dat er precies tachtig jaar na dato een levensgroot bronzen beeld van Max voor de deur van de voormalige slagerij kan worden geplaatst. Het beeld is gemaakt door Tineke Nusink. Max draait zijn kop, met de oren gespitst, in de richting van het toenmalige tramstation in Spijkenisse. Waarschijnlijk is het gezin Levie vandaar afgevoerd. Het lijkt alsof Max ieder moment kan opspringen en gaat rennen om hen te verwelkomen... ■